

Лілія ДІДУШОК

здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «Бакалавр»

спеціальність 081 «Право»

Науковий керівник: **Наталія КОСТЮК**

канд. юрид. наук, доцент,

Заклад вищої освіти «Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ»,

м. Вінниця

ПРАВОВИЙ СТАТУС КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ КОНСТИТУЦІЄЮ

Кабінет Міністрів України має офіційний правовий статус, визначений Конституцією України та іншими законами. Він є органом виконавчої влади та здійснює владні повноваження, передбачені законодавством. Кабінет Міністрів України має право видавати обов'язкові для виконання постанови та розпорядження на всій території країни. Прем'єр-міністр України є головою Кабінету Міністрів та його головним керівником. Кабінет Міністрів України має право ініціювати законодавчі акти, розробляти та здійснювати державну політику, керувати економікою та соціально-культурним розвитком країни, забезпечувати національну безпеку та оборону. Крім того, Кабінет Міністрів України має право видавати постанови та розпорядження, які є обов'язковими для виконання на всій території України.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 113 Конституції України Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади. Як було вказано, до складу входять Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, міністри (ст. 114 Конституції України). Згідно з положеннями ст. 117 Конституції України, Кабінет Міністрів України у межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання, підписуються Прем'єр-міністром України і включаються до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів України. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України приймаються на засіданнях шляхом

голосування більшістю голосів від посадового складу Кабінету Міністрів України. Якщо проект рішення отримав підтримку рівно половини посадового складу Кабінету Міністрів України і за цей проект проголосував Прем'єр-міністр України, рішення вважається прийнятим. Розпорядження Кабінету Міністрів набирає чинності з моменту його прийняття, якщо таким розпорядженням не встановлено пізніший строк набрання ним чинності.[1]

Функції Кабінету Міністрів України як колегіального органу повинні виконуватися шляхом проведення його засідань. У засіданнях уряду повинні брати участь лише особи, що входять до його складу, тобто є членами КМУ. На засідання за рішенням уряду чи Прем'єр міністра можуть запрошуватись інші особи. Саме на засіданнях Кабінету Міністрів повинні прийматися акти Кабінету Міністрів, рішення щодо реалізації права законодавчої ініціативи; обговорюватися найважливіші питання життя держави та суспільства, а також діяльності самого Кабінету Міністрів; заслуховуватися звіти членів Кабінету Міністрів та керівників інших органів виконавчої влади. Звичайно Кабінет Міністрів України повинен бути максимально вивільнений від розгляду поточних адміністративних питань, шляхом делегування відповідних повноважень органам виконавчої влади нижчих рівнів, а також окремим членам Кабінету Міністрів. В цьому сенсі найважливішою особливістю правового статусу Прем'єр міністра України є те, що він керує роботою Кабінету Міністрів, тобто Прем'єр міністр визначається керівником Кабінету Міністрів як колегіального органу. В багатьох країнах голова уряду має вирішальний вплив на прийняття урядових рішень. Є країни, де рішення взагалі приймаються одноособово прем'єр міністром. Наприклад, у Великій Британії на практиці відбувається так, що прем'єр міністр тільки заслуховує міністрів, і тоді оголошує рішення, яке є рішенням «кабінету» [2].

«Ще одна суттєва особливість правового статусу Кабінету Міністрів полягає в тому, що будь який його акт може бути скасований Президентом України на його вільний розсуд, тобто без обмеження мотивів такого скасування (п.16 частини першої ст.106 Конституції), включаючи, природно, і мотиви

невідповідності, порушення чи суперечності законам або актам Президента України. Але при виданні Кабінетом Міністрів України акта, який, на думку Президента України, не відповідає Конституції України, він власне з цих мотивів не може скасувати даний акт. Адже питання про конституційність актів Кабінету Міністрів вирішується тільки Конституційним Судом України, в тому числі й за зверненням Президента України (ст.150 Конституції)». Але з іншого боку Президент є гарантом додержання Конституції і може скасовувати акти уряду без будь якого обґрунтування цих рішень. Дискусійним питанням щодо актів Кабінету Міністрів України, на жаль, залишається проблема оскарження цих актів до суду загальної юрисдикції. Президент України у своїх зауваженнях до Закону «Про Кабінет Міністрів України» стверджує, що така норма в законі буде су перечити Конституції України, яка встановила особливі процедури скасування актів уряду — главою держави та Конституційним Судом [3].

Варто зазначити, що повноваження, які визначаються безпосередньо Конституцією України, не завершуються поданим списком. Розширення компетенції уряду можуть відбуватися на основі нормативно-правових актів парламенту та президента. Кабінет Міністрів України може брати участь в роботі над законодавчими актами, що зумовлено правом законодавчої ініціативи. В контексті аналізу повноважень КМУ варто виявити комунікацію уряду з парламентом, президентом, НБУ, обласними, районними, міськими, сільськими радами, їх виконавчими комітетами. Також, важливо визначити конкретні повноваження очільника уряду. До них експерти відносять наступні: кадрові; публічні; владні; правові; міжнародні; організаційні. Варто зазначити, що досить часто для повноважень Прем'єр-міністра характерна самотійність у їх виконанні. Це стосується, насамперед, публічних, правових можливостей. Натомість, питання кадрового характеру мають вирішуватися колегіально. Таким чином, функції Кабінету Міністрів України можна умовно розділити на наступні групи: політичні; економічні; гуманітарні; екологічні; культурні; освітні; бюджетні; організаційні; управлінські захист безпеки та суверенітету; забезпечення прав та свобод [4].

Таким чином, Кабінет Міністрів, є центром виконавчої влади, колегіальним органом, своєрідним штабом з організації виконавчо розпорядчої діяльності всіх органів виконавчої влади держави, хоча чинне законодавство і не вживає такого терміну. Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання. Діяльність Кабінету Міністрів відповідно до демократичної сутності держави спрямована на забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Список використаних джерел

1. Терлецький Д.С. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ 2020р. С.62-68.

URL:<https://npu.edu.ua/media/kunena/attachments/legacy/files/01.pdf>

2. ІГОР КОЛІУШКО. Виконавча влада та проблема адміністративної реформи в Україні URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149237734.pdf> 2016р. (дата звернення 09.05.2023) С.26-33.

3. Авер'янов В.Б. Правовий статус Кабінету Міністрів України: конституційні засади // Правова держава.URL: <https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/problemy-admin-reformy-koliushko-2002.pdf> 2019р. (дата звернення 09.05.2023) С.13.

4. Гбур З. В. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ: ФУНКЦІЇ, ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/5_2022/5.pdf 2022р. (дата звернення) С.4.